

Ткемаладзе Зоя Павлівна
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Золотарьова Ольга Ігорівна
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

ІНТЕРАКТИВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ

Освіта загалом і мистецька освіта зокрема потребує використання нових педагогічних технологій, спрямованих не тільки на засвоєння учнями знань і вмінь, характерне для традиційного навчання, а щонайперше – на всебічний особистісний розвиток учнів.

Освітні технології складають сьогодні цілу галузь педагогічної науки, осмислюється технологічний підхід в освіті, підлягають опису та аналізу найпоширеніші вітчизняні та зарубіжні технології, обґрунтовуються авторські технології, досліджується весь арсенал технологій учителя. Для загальної мистецької освіти застосування інтерактивних технологій є мало дослідженим аспектом інноваційної діяльності вчителя.

Інтерактивний означає «здатний до взаємодії, співробітництва, діалогу». Інтерактивне навчання, на думку Л. Пироженко [3], – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретно передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожний учень відчуватиме свою успішність, інтелектуальну спроможність. Головне – інтерактивні методи створюють умови для міжособистісної взаємодії учнів.

Метою інтерактивних технологій навчання є набуття учнями інтеркультурної компетентності – готовності, здатності до комунікативної і кооперативної діяльності, оволодіння комплексом відповідних умінь. Велику кількість інтерактивних умінь можна класифікувати у такі основні групи: уміння слухати партнерів і виявляти до них прихильність, доброзичливість, толерантність; уміння переконувати, аргументувати власну думку, керувати емоційним станом; уміння дискутувати, підтримувати зворотний зв'язок, ініціювати спілкування, доходити компромісу; уміння взаємодіяти, співпрацювати, встановлювати ділові контакти, працювати в парі, малих групах, колективно. Основою інтерактивних педагогічних технологій є спілкування.

Спілкування – це форма діяльності, психічного контакту, що здійснюється між людьми як рівноправними партнерами і виявляється в обміні інформацією.

Проблема спілкування є предметом спеціального вивчення багатьох наук (філософії, етики, естетики, лінгвістики, соціології, психології, педагогіки). Гуманізація навчально-виховного процесу передбачає здійснення особистісно-орієнтованого спілкування з учнями. Академік І. Бех акцентує на розвиваючій ролі спілкування у виховному процесі як домінуючої розводить поняття «мовленнєве спілкування» і «педагогічне спілкування». Своєрідність останнього вчений убачає в тому, що у виховному процесі два суб'єкти мають альтернативні позиції: вихователь виступає носієм і транслятором особистісних цінностей, а вихованець мусить ними лише оволодіти. У мовленнєвому спілкуванні, навпаки, наявна єдність думок і поглядів [1, с. 161].

Сутнісна природа людини діалогічна, бо діалог (вербальний, візуальний, кінетичний та ін.) – це форма існування людини, її сутнісна характеристика. Усі відносини між людьми діалогіка поділяє на три види: діалогічні, антидіалогічні та індіферентні.

Педагогічний діалог – це своєрідна поліфонія взаємодії, де специфічні дії вчителя, який моделює навчально-виховний процес на основі партнерських стосунків (відкритість, довіра, повага, симпатія тощо), створюють умови для самовираження кожного учня.

Значну роль у мистецькій педагогіці має стиль художнього спілкування. Як підкреслює О. Рудницька, художні твори, з одного боку, здатні моделювати людські стосунки, з іншого – мистецтво у своїй сутності само є спілкуванням, діалогічним за своєю природою [2, с. 56].

З інтерактивних методів, доцільних для організації аналізу-інтерпретації творів мистецтва, високу ефективність має фасилітована дискусія.

Фасилітація (від латин, *facilis*- легкий, англ. *facilitate*- полегшувати, допомагати) – це технологія навчання, принциповою особливістю якої є опосередкована участь педагога в колегіальному самонавчанні учнів.

Фасилітована дискусія як одна з форм педагогічного спілкування полягає в колективному обговоренні певної проблеми, що має на меті колегіально наблизитися до результату (знаходити рішення, відкривати нові ідеї, утворювати консенсус) за допомогою певних стратегій, спрямовуючих запитань і спеціальних прийомів ведучого – фасилітатора.

Пусковий механізм дискусії полягає в серії задалегідь розроблених запитань викладача, що виконує роль фасилітатора. Він виступає посередником у взаємодії учнів, стимулюючи за допомогою запитань пізнавальні процеси, творче мислення учасників обговорення, допомагає їм включитися в активний пізнавальний пошук у процесі сприйняття мистецьких творів.

Інтерактивні художньо-педагогічні технології передбачають різні форми організації взаємодії учнів у навчальній діяльності: роботу в парах, трійках, малих і великих групах. Для виконання колективних робіт варто час від часу застосовувати метод проектів. Йому притаманні такі ознаки, як урахування індивідуальності учнів, стимулювання їхнього розвитку відповідно до здібностей і можливостей, кооперація діяльності учнів, активізація колегіальної співтворчості.

До базових елементів методу належать: позитивна взаємозалежність, співпраця, підтримка і взаємодія в прямих контактах, міжособистісне піклування та спілкування у невеликих групах, комунікативність. За домінуючим видом діяльності можна виокремити основні типи художніх проектів: інформаційний, дослідницький, практично-творчий, ігровий.

Метод проектів передбачає самостійну роботу учнів, компетенція саморегуляції стає провідною. У результаті впровадження методу проектів підвищується мотивація навчально-пізнавальної діяльності; збагачується емоційна сфера; відбувається систематизація та інтеграція знань; виховується толерантність під час дискусій; формуються комунікативні навички, досвід діалогового спілкування, вміння працювати в команді в умовах співробітництва.

Таким чином, інтерактивні художньо-педагогічні технології в мистецькій освіті активізують пізнавальну діяльність учнів, розвивають художньо-образне мислення; збагачують почуттєву сферу дітей, посилюють емоційність сприйняття художньо-дидактичного матеріалу, загальну мотивацію навчання; розвиток творчих здібностей, уяви, фантазії; формують елементи художньо-естетичного і соціокультурного досвіду.

Джерела

1. Бех І. Особистісно зорієнтоване виховання. Наук. метод. посібник. – Київ, ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Рудницька Л. Педагогіка: загальна та мистецька. Навч. посібник. – Київ, 2002, – 270 с.
3. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Наук.-метод. посібник / О. Пометун, О. І. Пироженко. – Київ, В. С. К. – 2004. – 192 с.

Гуцол Анастасія Миколаївна

Кандидат філологічних наук

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ФРЕЙМОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОМЕНУ UMGEBUNG У ХУДОЖНЬОМУ МАТРИМОНІАЛЬНОМУ КОНФЛІКТНОМУ ДИСКУРСІ

Домен UMGEBUNG, формуючи разом із доменами MENSCH і TÄTIGKEIT скелет матримоніального конфліктного дискурсу (далі – МКД), деталізує та конкретизує ситуацію оточення людини матеріальними / нематеріальними предметами, природними / просторовими / часовими / абстрактними явищами, що реалізується як вплив об'єкта / суб'єкта на реципієнта і навпаки. Тлумачний словник Duden визначає UMGEBUNG як: „a) *Gesamtheit dessen, was jemanden etwas umgibt, besonders Landschaften, Bauwerke, Straßen usw. im Umkreis um einen Ort, ein Haus o. Ä.; b) Kreis von Menschen, Bereich, Milieu, in dem jemand lebt*” (a) сукупність тих речей, які когось точують, особливо пейзажі, будівлі, вулиці й т.п. у радіусі навколо місця, будинку та ін.; б) коло людей, область, середовище, в якому хтось живе) [2].

Результати дослідження показали, що аксіологія мовних репрезентантів домену UMGEBUNG безпосередньо залежить від типу дискурсу, в якому протікає конфліктна інтеракція. Зокрема, у художньому МКД домен UMGEBUNG, фокусуючись на оточенні людини, вміщує низку парцел, поданих у таблиці 1.

Таблиця 1

Кількісні характеристики домену UMGEBUNG у художньому МКД

Парцела	Кількість концептів	Кількість слововживань	% від загальної кількості концептів
будівлі, установи, приміщення	86,0	246,0	69,3
колір	21,0	54,0	17,0
локація	17,0	31,0	13,7
Разом	124,0	331,0	100,0